

Έχουν περάσει 192 χρόνια από την άνοιξη του 1821, τότε που αποφασίστηκε ο μεγάλος ξεσκακωμός του έθνους. Στο μεγάλο προσκλητήριο της πατρίδας όλοι έδωσαν το παρόν. Σε αυτό το προσκλητήριο δε θα μπορούσε να απουσιάσει το Δαδί (σημερινή Αμφίκλεια) που συμμετείχε ενεργά στον ιερό απελευθερωτικό αγώνα του 1821. Αυτό φαίνεται στα επίσημα πιστοποιητικά Δαδιωτών αγωνιστών που βρέθηκαν στα Γενικά Αρχεία του Κράτους και στο Ιστορικό Αρχείο αγωνιστών του 1821 μετά από επίμονες έρευνες του Συνδέσμου Δαδιωτών αλλά και άλλων Δαδιωτών ερευνητών.

Θα προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε ιστορικά τα γεγονότα που συνέβηκαν στην περιοχή του **Δαδιού του 1822** στηριζόμενοι σε πληροφορίες από τα βιβλία των αιμνήτων **Γ. Παπαλιάκου και Χρήστου Ενισλείδη**, καθώς και από τα αυθεντικά απομνημονεύματα του **στρατηγού Μακρυγιάννη**, του **Κάρπου Παπαδόπουλου και την ιστορία του Ελληνικού Έθνους του ιστορικού Σπυρίδωνος Τρικούπη**.

Μετά τη συντριβή του Δράμαλη στην Πελοπόννησο, ο **Χουρσίτ πασάς** στέλνει τον Αύγουστο του 1822 νέα στρατιά υπό τον **Χασναμάρ Αγά** με 3.000 κονιάρους για να καταλάβουν τη Φοντάνα, ώστε να εξασφαλιστεί η ακίνδυνη διέλευση προς τη Βοιωτία του υπολοίπου στρατού του Κιοσέ Μεχμέτ. Ο Χασναμάρ - Πασάς αφού πέρασε τον Σπερχειό ποταμό όρμησε προς τη Φοντάνα, την οποία είχαν καταλάβει ο Δυοβουνιώτης με τον Γκούρα. Λόγω της δυσκολίας να περάσουν τη Φοντάνα, οι μεν πεζοί των Τούρκων οπισθοχωρούν και καταλαμβάνουν

τη Νευρόπολη (σημερινή Ηράκλεια), οι δε ιππείς το Δαδί, το οποίο χρησιμοποιούσαν σαν ορμητήρια και ερήμωναν τα γύρω χωριά καθώς και το Δαδί, έκαψαν δε και την Αταλάντη. Προς ενίσχυση των Τούρκων φτάνει και **Κιοσέ - Μεχμέτ Πασάς** και έτσι η δύναμη των Τούρκων ανέρχεται τώρα σε 12.000.

Ο **Κιοσέ Μεχμέτ Πασάς** αποφασισμένος να προελάσει προς νότο από άλλες διαβάσεις διαίρεσε το στρατό του σε δυο σώματα. Ο ίδιος κράτησε το μεγαλύτερο μέρος και μέσω Γραβιάς έφτασε στα Σάληνα στις 17/10/1822, το δε άλλο σώμα το ανέθεσε στο **Τσελλαλεδίν Μπέν** ο οποίος επιχείρησε να περάσει μέσω Ζεμενού στα Σάληνα, αλλά απέτυχε και επέστρεψε στον κάμπο του Δραχμανιού (σημερινή Ελάτεια).

Τα τέλη Οκτωβρίου του 1822 ο Οδυσσεύς Ανδρούτσος, αρχιστράτηγος πλείων των στρατευμάτων της Ανατολικής Στερέας, πληροφορηθείς τις κινήσεις του **Κιοσέ Μεχμέτ Πασά** ξεκινάει με 700 παλικάρια - κατά τον Κάρπο Παπαδόπουλο - από τη Βελίτσα για να πιάσει τη Γραβιά μέσω Δαδιού.

Ο Κιοσέ Μεχμέτ μαθαίνοντας τις κινήσεις του Ανδρούτσου, επιστρέφει από τα Σάληνα, καταλαμβάνει αρχικά τη Γραβιά και τον κάμπο περί του Κηφισού ποταμού και μετέπειτα προχωρήσει προς το Δαδί, ακολουθώντας την ποταμιά του Κηφισού. Οι κάτοικοι του Δαδιού τρομοκρατημένοι εγκαταλείπουν το χωριό καταφεύγοντας άλλοι στο μοναστήρι του Δαδιού και άλλοι στα φαράγγια του Παρνασσού για να σωθούν.

Ήταν η **1η Νοεμβρίου του 1822**. Ημέρα βροχική, όπως μας πληροφορεί ο Σπυρίδων Τρικούπης.

Στο **Μοναστήρι του Δαδιού** είχε φθάσει από την προηγούμενη ημέρα το σώμα του **οπλαρχηγού Λεπενιώτη**, κατά ειδοποίηση του Ανδρούτσου, και είχαν πιάσει ταμπούρια γύρω, από την εκεί Αγία Μαρίνα. Φτάνει εκεί και ο Οδυσσεύς. Και όταν ανέβαινε τον ανήφορο, κοντά στον **Αν - Θανάση** είδε μέσα από τα δένδρα να περνούν οι Τούρκοι του **Κιοσέ Μεχμέτ Πασά** από την κάτω δημοσιά, και άκουσε το σαλπικτή σκοπό του Λεπενιώτη να σαλπικτεί συναγερμό.

Οι Τούρκοι προχωρούσαν από την Γραβιά και είχαν περάσει τα πάνω Καλύβια, ακολουθώντας την ποταμιά του Κηφισού και κατευθυνόμενοι προς το **Δαδί, το Τουρκοχώρι** (δεν υφίσταται σήμερα) και το **Μάνεσι** (σημερινό Λευκοχώρι).

«**Οι τούρκοι γινόντων ότι κατείχαν τις θέσεις εκείνας Έλληνες και ήσαν ήδη προωδευμένοι, αλλά ακούσαντες τον ήχον της σαλπικτης ωπισθοδρόμησαν και κατέλαβαν τα καλύβια του Δαδιού**» μας πληροφορεί ο Σπ. Τρικούπης

Ο Ανδρούτσος δεν πρόλαβε να οχυρωθεί τότε καλά - καλά. Κατέβηκε από τον **Αν Θανάση**, πέρασε την **Λιθαρόστρουγγα** και τους επετέθη για πλιάτσικο. Έγινε τότε εκεί αψιμαχία, στα λεγόμενα **καλογερικά δένδρα**, κατά την παράδοση, με νικητές τους Τούρκους που του επιτέθηκαν όλοι μαζί.

Ο Ανδρούτσος άρχισε να υποχωρεί προς το Δαδί, αλλά αναγκάστηκε κάπου να σταματήσει. Λέγεται, ότι από την υγρασία της ημέρας τον έπιασε γράμπα (ποδάγρα όπως τη λένε στο Δαδί) τόσο δυνατή, που δεν μπορούσε να προχωρήσει.

Η ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΔΑΔΙΟΥ 1 Νοεμβρίου 1822

Τον έσωσαν από βέβαιο θάνατο ή αιχμαλωσία, τρία του παλικάρια από το Δαδί, ο **Στάθης Γαβρίλης, ο Γιάννης Φλώρος και ο Δήμος Κλησιάρης ή Αράνης** οι οποίοι τον επήραν στον ώμο τους και τον ανέβασαν στα προσώματα του Λεπενιώτη κοντά στο μοναστήρι του Δαδιού.

Σύμφωνα με τον αιμνήστο Χρ. Ενισλείδη, εκεί αντελήφθη ο Ανδρούτσος ότι του έλλειπε η αρχιστρατηγική σπάθα (του την είχε δωρίσει η αυτοκράτειρα της Ρωσίας Αικατερίνη η Β') και γυρίζοντας προς τον Στάθη Γαβρίλη του είπε επιτακτικά: «ή το σπαθί μου ή το κεφάλι σου»

Ο Ανδρούτσος παρέταξε τον στρατό του, τετρακόσιους τον αριθμό, ως σε μάχη προσακάλων τους 300 και τον Σαρρή από το Δαδί, αλλά αυτός όχι μόνον δεν υπήκουσεν, αλλά εμπόδιζε και τους άλλους, θέλων μόνος του να κρατήσει μάχην εκεί. Έβαλε εις μεν την δεξιά πτέρυγα τους οπλαρχηγούς **Στάθη Κατσιογιάννη** και τον **Γιάννη Κομποδαδίτη**, εις δε την αριστερά τον οπλαρχηγό **Γιώργο Λεπενιώτη** και ο ίδιος ο Ανδρούτσος κατέλαβε το κέντρο της διάταξης.

Μέσα στο Δαδί είχαν ταμπουρωθεί 300 Αθηναίοι με επί κεφαλής τον σωματάρχη **Σαρρή**. Οι Τούρκοι, βλέποντες τους Έλληνες διηρημένους, κτύπησαν πρώτα τους 300 του Σαρρή στο Δαδί με το ιππικό τους και ύστερα τα ταμπούρια του Ανδρούτσου στο μοναστήρι. Έτσι άναψε η μάχη, σκληρή και φοβική. Πρώτοι υπέκυψαν οι άνδρες του Σαρρή, οι οποίοι ετράπησαν σε φυγή προς την Βελίτσα αφήνοντας στο πεδίο της μάχης 18 Αθηναίους νεκρούς και τον Σαρρή αιχμάλωτο.

«**Με τον χαλασμό αυτεινών ψυχώσαν οι Τούρκοι πολλύ, ρίχτηκαν και εις το μοναστήρι και ζώσαν τον 'δυσσέα στενά, οπύταν πολλά ολλίγοι εκεί και οι Τούρκοι πολλοί**», μας λέγει ο Μακρυγιάννης.

Τόκαμαν πολλά γερούσια του 'δυσσέα με τους ολλίγους οπύουξε εις το μοναστήρι. Τους βάσταζαν οι Έλληνες γενναίως. Τους πήραν όμως μιαν θέσιν, σκότωσαν τον Μήνιο Κατσιογιάννη καπετάνιο της Φήβας, λάβωσαν και τον Αλέξη Ταργατζίκη, γενναίον πατριώτη και τίμιον. Τότε ρίχτηκαν οι Τούρκοι να πιάσουν τον Δυσσέα.»

Ο στρατός βλέποντας ότι περικυκλώθηκε από το ιππικό του εχθρού ετράπη σε φυγή μέσω των διαβάσεων του Παρνασσού προς την Αράχοβα. Ο Ανδρούτσος εξακολουθούσε να μένει στο κέντρο και να πολεμάει. Μόλις αντιλήφθηκε ότι έχει μπροστά του τους πεζικάριους Τούρκους και στα μετόπισθόν του το Ιππικό τους, παύει να μάχεται και καταφεύγει στο μοναστήρι. Έξωσαν όμως οι Τούρκοι το μοναστήρι και το πολιορκήσαν. Μέσα στο μοναστήρι, λέγει ο Τρικούπης, είχαν καταφύγει άνδρες από το Δαδί και πολλή γυναικόπαιδα. Κατέλαβαν το Μοναστήρι, τους άνδρες τους έσφαξαν και τα γυναικόπαιδα τα αιχμαλώτισαν, ο δε Ανδρούτσος τους ξέφυγε και αυτή τη φορά. Οι Τούρκοι δεν σεβάστηκαν ούτε τα ιερά, ούτε τα όσια. Από τις εικόνες έβγαλαν τα μάτια των Αγίων και γενικά έκαναν κάθε μορφής βανδαλισμούς στο έμψυχο και άψυχο περιεχόμενό του. Την ίδια τύχη είχε και το Δαδί, τα σπίτια και οι ναοί. Τα πάντα έγιναν παραναίλωμα του πυρός και πολλοί των κατοίκων του, όσοι εναπέμειναν εκεί, ιδίως γέροντες, ασθενείς και παιδιά, αιχμαλωτίστηκαν.

Μετά δε τα περί των λόγος συμβάντα, ουδέν εφαινετο δυνάμενον να εμπόδιση την πρόοδον των εχθρών προς τον Ισθμόν ή προς τα Αθήνας, ουδέ να προφυλάξη από της σφαγής και της αιχμαλωσίας πολλούς κατοίκους των μερών εκείνων μη δυναμένους δια τον επικρατούντα χειμώνα μήτε να προφυλάξωσιν επί των ορέων.....»

Μας λέει ο Σπυρίδων Τρικούπης.

Η μάχη αυτή έχει μεγάλη πολεμική σημασία για το Δαδί, την Ρούμελη και το αγωνιζόμενο Ελληνικό Έθνος. Δεν έχει όμως αρκετά εξαρθεί από την ιστορία. Στο Δαδί ο Οδυσσεύς Ανδρούτσος τον **Νοέμβριο του 1822** κατόρθωσε με την στρατηγική του, την τακτική του, την παράτολμη παλικαριά του και την δόλια διπλωματία του να παραπληθήσει τον Κιοσέ - Μεχμέτ - Πασά.

Μετά την μάχη του Δαδιού ο Οδυσσεύς κατευθύνθηκε προς την Αράχοβα δια του Παρνασσού, για να γλιτώσει τον άμαχο πληθυσμό που ήταν διασκορπισμένος στους αγρούς και έστειλε τον γραμματικό του Αντώνη Γεωργαντά στον Κιοσέ Μεχμέτ και ζήτησε ανακωχή. Ο Κιοσέ Μεχμέτ, πιεζόμενος περισσότερο από την έλλειψη του χειμώνα, δέχτηκε την ανακωχή και ορίστηκε συνάντηση ανάμεσα σ' αυτόν και τον Ανδρούτσο στο χωριό Αγία Μαρίνα. Στο μεταξύ διάστημα σταμάτησαν οι εχθροπραξίες όπου και έβαλε μπροστά την μηχανή της διπλωματικής του δολιότητας, για να κερδίσει χρόνο ώστε ο επερχόμενος χειμώνας να αναγκάσει τον **Κιοσέ - Μεχμέτ** να αποχωρήσει προς την Θεσσαλία. Και επέτυχε όπως μας ομολογεί ο Ιστορικός να αναχαιτίσει την ορμή 12.000 φανατισμένων Τούρκων, πέρα από το Ζητούνι.

Δημήτριος Ιωάν. Βασιλείου
 Δ/ντής Γενικού Λυκείου Αμφίκλειας

Πηγές πληροφόρησης:

«**Τα Απομνημονεύματα**» του Μακρυγιάννη και του Κάρπου Παπαδόπουλου, «**Ιστορία του Ελληνικού Έθνους**» του Σπυρίδωνος Τρικούπη, «**Η ΑΜΦΙΚΛΕΙΑ**» του Χρήστου Ενισλείδη και Γεωργίου Παπαλιάκου, «**Η Ελληνική Επανάσταση του 1821**» του Σαράντου Καργάκου, «**Τα Λοκρικά**» του Δημ. Αδάμ - Φιλολόγου

Η αποταμίευση - Τ' αγαθά της

«Φασούλι το φασούλι γεμίζει το σακούλι».

Το χρήμα υπήρξε, υπάρχει και θα υπάρχει και θα εξακολουθεί να είναι το κυριότερο, αν μη το μοναδικό, όργανο συναλλαγής μεταξύ των ανθρώπων. Σε κάποιες στιγμές των προϊστορικών και των πρώτων ιστορικών χρόνων οι συναλλαγές γίνονταν με την ανταλλαγή των υλικών. Είναι η λεγόμενη ανταλλαγή σε είδος.

Για να αγοράσει κάποιος -α μια οικία, «φέρ» ειπείν» έδινε ορισμένη ποσότητα σίτου ή λαδιού ή άλλου γεωργικού προϊόντος, ή κάποιον αριθμό ζώων. Τέτοιες αναμνήσεις μας αναφέρει ο Όμηρος στην Οδύσσεια. Το σύστημα αυτό των ανταλλαγών ισχύει ακόμη και σήμερα σε κάποιους πρωτόγονους και απολίτιστους λαούς.

Συνέβη και πολλές φορές μεταξύ των πολιτισμένων λαών να επικρατήσει πρόσκαιρα ή σε είδος ανταλλαγή σε ανώμαλες εποχές, όταν το χρήμα συνέπεσε να χάσει την ανταλλακτική του αξία.

Εμείς οι Έλληνες ως ενθυμηθούμε μόνο την επάρατο Κατοχή, οπότε σίτος, λάδι και άλλα τρόφιμα ανταλλάσσονταν όχι με χρήμα, αλλά με έπιπλα και το αντίθετο, δηλαδή, ένα σπίτι ή ένα κτήμα κ.τ.λ. ανταλλάσσονταν για ένα κομμάτι ψωμί, ή ένα πιάτο φαγητό.

Με τη γενίκευση της χρήσης των μετάλλων, ο άνθρωπος σκέφθηκε να χρησιμοποιήσει ως ανταλλακτικό μέσο για τις συναλλαγές του μεταλλικά νομίσματα από χρυσό, άργυρο ή χαλκό.

Ως πρώτοι χρησιμοποιήσαντες το νόμισμα φέρονται οι Λυδοί. Στην Ελλάδα πρώτος έκοψε νομίσματα ο βασιλιάς του Άργους Φείδωνας και εγκατέστησε το πρώτο νομισματοκοπείο στην Αίγινα.

Με την πάροδο του χρόνου η χρήση του μεταλλικού νομίσματος γενικεύτηκε. Κατά το 15ο αιώνα έγινε και η χρήση του χαρτονομίσματος. Το χρήμα, όπως και η λέξη δηλώνει (χρώμα = χρησιμοποιώ) είναι το κατ' εσχόληση πράγμα για την απόκτηση των υλικών αγαθών και για την αμοιβή των υπηρεσιών.

Δεν θέλω να αναφερθώ αν έβλαψε ή ωφέλησε η εφεύρεση του χρήματος. «**Ουδέν γαρ ανθρώποιον οίον άργυρος κακόν νόμισμα έβλαπτε**» (Σοφοκλή Αντιγόνη).

Θα κάνουμε λόγο για την αποταμίευση που είχε οπαδούς και εχθρούς.

Αποταμίευση είναι η συγκέντρωση και η διαφύλαξη χρημάτων ή αγαθών με σκοπό την άμεση ή μελλοντική χρήση τους.

Η λέξη σχηματίζεται από την πρόθεση: από, το ρήμα: ταμιεύω και την κατάληξη: -ση: απο+ταμιεύω+ση = αποταμίευση.

Οι φίλοι (οι μεν) υποστηρίζουν ότι η αποταμίευση αποτελεί σπουδαίο στήριγμα κατά των δυσχεριών, οι εχθροί (οι δε) ισχυρίζονται ότι το χρήμα πρέπει να κυκλοφορεί συνεχώς.

Βεβαίως, το χρήμα παύει να είναι «χρήμα», όταν, αντί να χρησιμοποιείται, εναποθηκεύεται. Αλλ' αυτό δε θα έπρεπε να μας κάνει να λησμονήσουμε ότι η εργασία και η υγεία δεν είναι δυστυχώς μόνιμα και απαρασάλευτα αγαθά. Εάν μια ασθένεια ή μια περίοδος ανεργίας μας βρουν χωρίς καμία αποταμίευση, πώς θα αντιμετωπίσουμε τις δυσκολίες αυτές στιγμές;

Ο σκίουρος δεν αποταμιεύει κατά το θέρος τροφές για το χειμώνα; Οι μέλισσες και τα μυρμήγκια δεν αποτελούν καθημερινό παράδειγμα άσκνης αποταμίευσης; Κι αν τα ζώα προνοούν σε ώρα αφρονίας για τις πιθανές ώρες στερήσεως, είναι λογικό οι άνθρωποι να φανούμε αφρονέστεροι αυτών;

Αν από ενωρίς ο οικογενειάρχης δεν αποταμιεύσει κάτι, πώς θα σπουδάσει τα τέκνα του;

Αν ο εργαζόμενος δαπανά καθημερινά μέχρι και του τελευταίου οβολού, πώς θα μπορέσει ν' απολαύσει τη χαρά ενός ταξιδιού ή κάποιο ευχάριστο και μοναδικό γεγονός δικό του ή της οικογένειάς του; Και στη σημερινή κοινωνία μας, όπου η οικονομική κρίση μαστίζει όλους μας, κυρίως τις μεσαίες και φτωχές οικογένειες, πώς θα βελτιώσουμε τη θέση μας, αν με την αποταμίευση δε σχηματίσουμε ένα μικρό κεφάλαιο τουλάχιστον;

Είναι γνωστό, **το χρήμα γεννά χρήμα.**

Και χωρίς να ισχυρισθούμε ότι με την αποταμίευση θα κατορθώσει κάποιος να πλουτίσει, είναι ασφαλές ότι δύναται να θέσει τα θεμέλια κάποιας άνεσης.

Πολλοί θα ισχυρισθούν ίσως, ότι μόνο όσοι κερδίζουν πολλά επιτυχάνουν να αποταμιεύσουν. Αλλά η αντίρρηση δεν είναι ορθή.

Καλό είναι πάντοτε να υπάρχει μια μικρή αποταμίευση, η οποία ως σωσίβιο, θα μας σώσει σε ώρα τρικυμίας.

Η αποταμίευση έχει, λοιπόν, θετικά αποτελέσματα.

1. Συντηρεί το άτομο στην οικονομία, την εγκράτεια, τη λιτότητα, γεγονός που δημιουργεί σταθερό χαρακτήρα.

2. Εξασφαλίζει το συναίσθημα της ασφάλειας, γιατί εκμεταλλεύεται τις διάφορες ευκαιρίες.

3. Καλλιεργεί την προνοητικότητα, την επιμέλεια, την επιμονή, την πρωτοβουλία.

4. Θεμελιώνει την ενάρετη κοινωνική δράση, η οποία καταξιώνει τον άνθρωπο.

5. Συντελεί στην πρόοδο του κοινωνικού συνόλου κ.τ.λ.

Η επιστήμη συνετέλεσε, όσο κανείς άλλος, στην ανάπτυξη της οικονομίας και της υλικής ευημερίας των λαών.

Η οικονομική πρόοδος είναι στενά συνυφασμένη με την εξέλιξη και την τελειοποίηση των τεχνικών μέσων της παραγωγής των αγαθών και των τρόπων χρησιμοποίησής αυτών.

Τέλος, κατά τους νεότερους χρόνους αναπτύχθηκε και η **Οικονομική Επιστήμη**, η οποία εξετάζει τα φαινόμενα και τους νόμους της οικονομικής ζωής, συνέβαλε τεράστια στην ανάπτυξη της οικονομίας με την ορθολογική οργάνωση της εργασίας και της υποδείξεις των προσηφορότερων μεθόδων παραγωγής, εκμετάλλευσης και κυκλοφορίας των αγαθών, με τα οποία η οικονομία προάγεται και στερεώνεται.

Τα ζητήματα της κυκλοφορίας του χρήματος παίζουν σπουδαιότατο ρόλο στην οικονομική ισορροπία των εθνών.

Από κοινού η οικονομική επιστήμη με την κοινωνιολογική επιστήμη φροντίζουν για τη δικαιοτερη κατανομή των καταναλωτικών αγαθών.

Αλήθεια, οι σημερινοί κυβερνήτες έχουν επίγνωση της οικονομικής επιστήμης και της αποταμίευσης με τα αγαθά της;

Οι περισσότεροι θα απαντούσαν αρνητικά, ούτε καν έχουν κάποιο ενδιαφέρον και το μόνο που ενδιαφέρονται είναι πώς θα αυξήσουν τις αποδοχές τους.

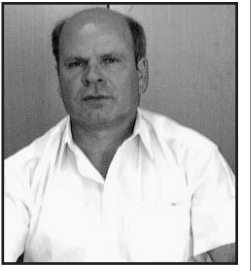
Ενώ μας βεβαιώνουν ότι οι μισθοί και οι συντάξεις δεν πρόκειται να μειωθούν, καθημερινώς μαύρα σύννεφα σκεπάζουν την οικονομική κατάσταση της πατρίδας μας.

Απλώς, μας βομβαρδίζουν με κάθε λογής ψέματα.

Είναι ψεύτες και συκοφάντες! Να τους χαιρόμαστε!

Εμείς ως φροντίσουμε, λοιπόν, η αποταμίευση να καλλιεργηθεί σε μικρούς και μεγάλους.

Θα τους ωφελήσουμε πολύ!

Γράφει ο
Χρήστος Δελμπούρας
 τ. Σχολικός Σύμβουλος -
 Προϊστάμενος Π.Ε.